

Lovforslag nr. L 179. Fremsat den 20. januar 1988 af miljøministeren (Chr. Christensen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om bygningsfredning

(Kommunal registrering af bygninger mv.).

§ 1

I lov om bygningsfredning, jf. lovbekendtgørelse nr. 81 af 10. februar 1986, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1 udgår: »ældre«.

2. § 1, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Lovens formål fremmes på følgende måder:

- 1) ved bygningsfredning at bevare bygninger af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi,
- 2) ved registrering at udarbejde sammenfattende oversigter over bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne,
- 3) ved vejledning at sikre, at bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne tilgodeses i administrationen af kommuneplanloven, byggeloven, byfornylsesloven, lands- og regionplanlovene, naturfredningsloven og tilsvarende lovgivning,
- 4) ved vejledning og information at medvirke til værdiernes opretholdelse og
- 5) ved oprettelse af et statsligt dokumentationscenter for bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne.«

3. § 3, stk. 1, affattes således:

»Miljøministeren kan frede bygninger af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi.«

4. I § 5 ændres »sålænge« til: »når«.

5. I § 6, stk. 1, indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:

»3) amtsrådet, i hovedstadsområdet dog Hovedstadsrådet,« nr. 3 og 4 bliver herefter nr. 4 og 5.

6. Efter § 8 indsættes i kapitel 2:

»§ 8 a. Miljøministeren fastsætter nærmere regler om indholdet af ansøgninger om fredning efter § 3 og ansøgninger om ændring af en frednings omfang efter § 8, stk. 1.«

7. Kapitel 6 affattes således:

»Kapitel 6

Registrering og planlægning.

§ 20. Miljøministeren indsamler oplysninger og foretager registreringer til brug ved varetagelsen af de i § 1 nævnte formål.

Stk. 2. Miljøministeren opretter et dokumentationscenter for bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne.

Stk. 3. Miljøministeren foretager analyser og vurderinger af bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne og udarbejder sammenfattende oversigter herover.

Stk. 4. Miljøministeren kan udarbejde vejledninger for varetagelsen af de i § 1 nævnte interesser i den kommunale planlægning.

Stk. 5. Miljøministeren kan udarbejde forslag til bevaringsbestemmelser, der kan indgå i den kommunale planlægning i medfør af kommuneplanloven.

§ 21. Kommunalbestyrelsen gennemfører en registrering af bygninger opført før 1940 under hensyntagen til bygningernes kvaliteter og placering i bymiljøer.

Stk. 2. På grundlag af denne registrering foretager kommunalbestyrelsen en analyse og vurdering af bevaringsværdierne i kommunen med henblik på en varetagelse heraf i den kommunale planlægning og byggesagsadministration.

Stk. 3. Miljøministeren fastsætter regler om, hvornår en bygning, en landsby eller et bymiljø må anses for bevaringsværdigt og om, hvilke oplysninger om bygningen og dens omgivelser der skal tilvejebringes, som led i registreringen. Miljøministeren bistår kommunalbestyrelsen med vejledning i gennemførelsen af de i stk. 1 og 2 nævnte opgaver.

Stk. 4. Miljøministeren kan i særlige tilfælde efter aftale med kommunalbestyrelsen beslutte at udføre eller medvirke ved gennemførelse af de i stk. 1 og 2 nævnte opgaver.

Stk. 5. Miljøministeren kan fastsætte en frist for, hvornår registreringerne skal være udført.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om, at kommunalbestyrelserne skal indsende indberetninger om deres registreringsvirksomhed, herunder om resultaterne af de registreringer der er foretaget, samt fastsætte regler om indberetningernes form.

§ 21 a. Miljøministeren afgiver hvert fjerde år en redegørelse til Folketinget om udviklingen på bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet.

§ 21 b. Miljøministeren vejleder offentlige myndigheder og private om bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne og bistår kommunerne i deres bevaringsarbejde med vejledningsmateriale og oplysninger om vedligeholdelse og istandsættelse af bevaringsværdige, herunder fredede, bygninger.

Stk. 2. Miljøministeren kan yde støtte til kommuner og ejere for at sikre opretholdelse af bevaringsværdierne.«

8. I § 23, *stk. 1*, udgår: »alle«.

9. I overskriften til kapitel 8 og i § 25, *stk. 1-3* ændres »Fredningsstyrelsen« til: »Planstyrelsen«, og i § 24, *stk. 1* og § 35, *stk. 6* ændres »fredningsstyrelsen« til: »Planstyrelsen«.

10. § 25, *stk. 4*, affattes således:

»*Stk. 4.* Planstyrelsen kan yde støtte til såvel landsdækkende som lokale bevaringsforeningers virksomhed samt til institutioner eller andre, der arbejder for bygningsbevaring og udbredelse af eksisterende viden og kunnen om håndværk og bygningsmaterialer.«

11. I § 29 ændres »fem« til: »et«.

12. § 32, *stk. 1*, affattes således:

»§ 32. Miljøministeren og kommunalbestyrelsen eller den, de bemyndiger hertil, har efter forudgående meddelelse og mod forevisning af behørig legitimation adgang til offentlige og private bygninger for at tilvejebringe oplysninger til brug for registreringer i henhold til §§ 20 og 21 og til brug for afgørelser i henhold til loven.«

13. I § 34, *stk. 1*, indsættes som nr. 4:

»4) undlader at efterkomme et påbud, der er udstedt i henhold til loven.«

14. I § 34, *stk. 2*, indsættes som 2. pkt.:

»Er overtrædelsen begået af en kommune eller et kommunalt fællesskab, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, kan der pålægges kommunen eller det kommunale fællesskab bødeansvar.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1989.

Stk. 2. Tilladelser mv. meddelt før lovens ikrafttræden bortfalder efter et år efter ikrafttrædelsesdatoen, med mindre de på andet grundlag må anses for at være bortfaldet før dette tidspunkt.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslagets baggrund

1.1. Ved forespørgselsdebatten i Folketinget den 2. december 1986 om bygningsfredning og bygningsbevaring blev regeringen pålagt at forstærke indsatsen for bygningsfredning og bygningsbevaring samt i folketingsåret 1987/88 at fremkomme med forslag til lovgivning i overensstemmelse med følgende:

- »1. Kommunal registreringspligt for ejendomme og kvarterer, opført før 1940 under hensyntagen til ejendommens bygningsmæssige kvaliteter, placering samt etablering af et statsligt dokumentationscenter.
2. Pligt til bevaringsplanlægning i kommuneplanerne ud fra helhedsvurderinger.
3. Sikring af vedligeholdelse af bevaringsværdige ejendomme, opført før 1940.«

Herudover blev det pålagt Miljøministeren at afgive en redegørelse til Folketinget hvert 4. år.

Forinden havde Miljøministeren i en redegørelse af 28. maj 1986 til Folketinget om en prioriteret handlingsplan for miljøområdet meddelt, at Fredningsstyrelsen og Planstyrelsen var anmodet om en redegørelse for, hvorledes virkemidlerne i bygningsfredningsloven og planlovene i højere grad kan udnyttes til at sikre bevaringsværdige bymiljøer og bygninger som levende elementer i bysamfundene. Ministeren forudsatte, at der heri skulle indgå en fortsat landsdækkende registrering af frednings- og bevaringsværdig bebyggelse.

Bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet, som hidtil havde været varetaget af Fredningsstyrelsen, blev den 1. januar 1987 lagt sammen med Planstyrelsen som et led i en styrkelse af bygningsbevaringsinteresserne.

Planstyrelsens redegørelse af 9. januar 1987 om sikring af bevaringsværdige bygninger og bymiljøer gennem bestemmelser i bygningsfredningsloven og planlovgivningen blev fremsendt den 20. januar 1987 til Folketingets miljø- og planlægningsudvalg. Miljøministerens bypolitiske redegørelse, der bl.a. inde-

holder initiativer på bygningsbevaringsområdet fremsendtes til Folketingets miljø- og planlægningsudvalg den 3. august 1987.

1.2. Lovforslaget, der fremsættes samtidig med forslag til ændring af kommuneplanloven, er sammen med dette forslag en opfølgning af den nævnte dagsorden, som Folketinget vedtog den 2. december 1986.

Lovforslaget indeholder i overensstemmelse med den vedtagne dagsorden forslag om følgende nye bestemmelser:

- en kommunal registrering af bygninger opført før 1940 under hensyntagen til bygningernes kvalitet og placering i bymiljøet,
- oprettelse af et statsligt dokumentationscenter til kortlægning af oplysninger om bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne,
- afgivelse hvert 4. år ved Miljøministeren af en redegørelse til Folketinget om udviklingen på bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet, samt
- intensivering af Miljøministerens vejlednings- og informationsopgave om opretholdelsen af de bygningsfredede og de bevaringsværdige bygningers værdier og om deres forsvarlige vedligeholdelse og istandsættelse.

Forslaget til ændring af lov om kommuneplanlægning indeholder forslag om en opprioritering af bevaringsinteresserne i den kommunale planlægning, om skærpelse af kommunernes pligt til at udarbejde lokalplaner for områder med bevaringsværdig bebyggelse samt om bestemmelser, der giver kommunalbestyrelsen bedre muligheder for at regulere bebyggelsens ydre fremtræden i områder, der i kommuneplanen er fastlagt som bevaringsværdige.

Der henvises til dette lovforslag og dets bemærkninger.

Med henblik på yderligere at styrke indsatsen inden for bygningsfredning og bygningsbevaring foreslås endvidere gennemført bestemmelser, der åbner muligheder for at yde støtte til institutioner, der arbejder for udbredelse af håndværksmæssig viden og kunnen, som f.eks. Rådvadcentret.

Endelig foreslås ophævelsen af lovens bestemmelse om, at en bygning som hovedregel skal være over 100 år for at kunne fredes efter bygningsfredningsloven.

1.3. Bygningsfredningslovens hovedsigte har siden den første bygningsfredningslov fra 1918 været ved bygningsfredning at beskytte enkeltbygninger af særlig høj arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi.

Mens beføjelserne til at frede enkeltbygninger siden 1918 har ligget i statsligt regi, har beføjelserne til at tage vare på sammenhængende bebyggelser af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, hvis enkeltelementer ikke opfylder bygningsfredningslovens kvalitetskrav for fredning – de bevaringsværdige bygninger og bymiljøer – siden bygge-loven af 1960 og byplanloven af 1962 ligget hos de kommunale myndigheder. I dag er disse beføjelser indføjlet i kommuneplanloven.

Det gælder således i dag efter kommuneplanlovens § 3, stk. 3, jf. § 5, at kommunerne som led i udarbejdelsen af kommuneplaner skal afgrænse områder med bevaringsinteresser, og lovens § 18, stk. 1, nr. 14 giver hjemmel for udarbejdelse af bevarende lokalplaner.

Ved revisionen af bygningsfredningsloven i 1979 blev det bl.a. præciseret, at loven også skulle medvirke til denne mere generelle beskyttelse af de bevaringsværdige bygninger og bymiljøer. Samtidig indførtes bestemmelser, hvorefter det blev forudsat, at der fra Miljøministeriets side kunne ydes bistand og vejledning til kommunerne i forbindelse med deres bygningsbevaringsarbejde.

2. Registrering og bevaringsplanlægning.

2. 1. I overensstemmelse med den praksis, der i et vist omfang allerede havde udviklet sig før lovrevisionen i 1979, fik den statslige vejledning og bistand især karakter af medvirken ved udarbejdelse af trykte registranter over bevaringsværdig bebyggelse inden for mindre afgrænsede områder i en række ældre byer. Normalt bliver registranterne udgivet i et samarbejde mellem staten og den pågældende kommune.

Hensigten med disse registranter er at medvirke til at tilvejebringe et mere detaljeret grundlag for kommunernes arbejde med bevaringsplanlægningen, herunder udarbejdelse af bevarende lokalplaner.

Foruden registranter er der udarbejdet en række vejledninger til kommunerne om bevaringsplanlægning.

Siden lovrevisionen i 1979 og frem til udgangen af 1987 er der i samarbejde med 23 af landets kommuner udarbejdet og publiceret mere end 30 bygningsre-

gistranter for byer, byområder og landsbyer. Hertil skal der lægges en række registranter af meget varierende form og indhold udarbejdet af andre, f.eks. af lokale bevaringsforeninger m.fl. Således må det idag antages, at der er udarbejdet bygningsregistranter for afgrænsede områder i op mod 100 af landets 275 kommuner.

Ud fra de registreringer, der er gennemført, er det ikke muligt at give nøjagtige tal for, hvor mange ejendomme eller bygninger, der er blevet registreret og eventuelt betegnet som bevaringsværdige. Erfaringsmæssigt bedømmes indsatsen som svarende til omkring 16.000 registrerede bygninger.

Det kan konstateres, at der i de senere år er en stigning i antallet af registreringer, ligesom der er en stigende opmærksomhed over for bevaringsværdierne. De registreringer, der er foretaget, er imidlertid for uensartede og geografisk begrænsede til, at de umiddelbart kan danne grundlag for en landsdækkende vurdering af bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne. For at opnå et sådan grundlag er det nødvendigt, at registreringsarbejdet intensiveres samt tilrettelægges og gennemføres mere ensartet og sammenligneligt, end tilfældet er i dag.

Registreringer kan herefter være udgangspunkt for en kommunal helhedsvurdering af et områdets karakter og danne grundlag for indarbejdelse af bevaringsinteresserne i kommune- og lokalplanlægningen. Samtidig er sådanne registreringer til støtte for kommunen i byggesagsadministrationen samt i forbindelse med overvejelser vedrørende byfornyelse. En undersøgelse foretaget af Planstyrelsen af de i dag udarbejdede kommuneplaner viser, at kun et fåtal af landets kommuneplaner i tilstrækkeligt omfang inddrager og behandler de kommunale bevaringsinteresser.

Hertil kommer, at bevaringsværdierne i dag mere end nogen sinde tidligere er truet, såvel af den almindelige forurening som af en manglende viden og forståelse for værdierne bevaring og vedligeholdelse.

I Betænkning nr. 1010 om bevaringsværdige huse til beboelse, Miljøministeriet, 1984, er det skønnet, at der på landsplan findes ca. 200.000 bevaringsværdige bygninger til beboelse. Omkring 21.000 bygninger er i dag omfattet af bevaringsbestemmelser i form af tinglyste lokalplaner eller andre tinglyste bevaringsbestemmelser efter tidligere lovgivning. Samlet indeholder kun ca. 5 pct. af alle de lokalplaner, der er gennemført, bevaringsbestemmelser.

Erfaringerne fra et af Planstyrelsen udført projekt i sommeren 1987 peger på, at der idag skønnes at være ca. 300.000 bevaringsværdige bygninger.

F. t. l. vedr. bygningsfredning

Lovforslagets bestemmelser, hvorefter det foreslås, at der nu foretages en landsdækkende registrering af bygninger med henblik på at udpege bevaringsværdierne, skal således medvirke til, at der tilvejebringes et grundlag for optagelse af bevaringsbestemmelser i kommune- og lokalplaner med henblik på at sikre landets bevaringsværdier inden for en overskuelig periode, jf. det samtidig fremsatte lovforslag til ændring af kommuneplanloven.

Lovforslaget indeholder i § 21 et forslag til en registreringspligt for kommunerne af alle bygninger, opført før 1940 under hensyntagen til deres kvaliteter og placering i bymiljøer. Ved at foreslå, at registreringen alene skal omfatte bygninger fra før 1940, begrænses registreringsopgaven til at omfatte under 50 pct. af samtlige landets godt 2,2 mio. bygninger d.v.s. ca. 1 mio. bygninger. Samtidig vil man ved at lægge denne afgrænsning til grund i almindelighed få registreret den bebyggelse, der er opført af traditionelle byggematerialer og i overensstemmelse med gammel håndværkstradition. Efter 2. verdenskrig tog »massebyggeriet«² fart, og det traditionelle håndværksbyggeri gik herefter tilbage. Nyere bygninger vil dog blive registrerede, når de indgår som en del af et større bygningskompleks.

2.2. Bygningsbevaringsindsatsen i Danmark er i overensstemmelse med Europarådets konvention om beskyttelse af Europas arkitekturarv, som Danmark medunderskrev i oktober 1985 i Granada.

Konventionens definition af arkitekturarv omfatter således foruden enkeltbygninger af særlig høj arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi, også grupper af bygninger, der udgør afgrænsede helheder af arkitektonisk eller kulturhistorisk interesse.

3. Oprettelse af en statslig dokumentationsenhed.

Der foreslås oprettet en statslig dokumentationsenhed til kortlægning af oplysninger om bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne. Der vil ved en sådan kortlægning af interesserne kunne skabes en bedre baggrund end i dag for en samlet vurdering af, hvor der bør sættes ind med fredning og planlægning eller med andre mere konkrete indsatser, som f.eks. yderligere udvikling af håndværks- og materialeviden.

For at kunne nyttiggøre kortlægningen af oplysningerne, må det tilstræbes, at de foreligger i en form, som gør det muligt at danne sig et overblik herover, eksempelvis på et EDB-læsbart medium.

4. Information og vejledning til ejere, kommuner og of-

fentligheden om den intensiverede indsats på bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet.

Gennem en målrettet informations- og vejledningsindsats vil Miljøministeren udbrede kendskabet til værdierne og til deres pleje og opretholdelse. Det er hensigten herigennem, hos den enkelte ejer og i befolkningen, at skabe en større forståelse for betydningen af, at værdierne bevares, en forståelse der igen vil virke fremmende for bevaringen.

Der henvises iøvrigt til bemærkningerne til § 21 b.

5. Kravet om 100 år som betingelse for fredning.

Forslaget til ændring af § 3 indebærer en ophævelse af lovens hidtidige bestemmelse om, at bygninger som hovedregel skal være over 100 år for at kunne bygningsfredes. Det foreslås, at en arkitektonisk eller kulturhistorisk værdifuld bygning skal kunne fredes uanset bygningsens alder.

Af bemærkningerne til den nugældende bestemmelse, som den blev vedtaget ved lovændringen i 1979, jf. Folketingstidende 1978-79, sp. 1652 fs., fremgår det, at den hastige samfundsudvikling betyder, at en undtagelsesfri opretholdelse af 100-årsreglen vil medføre, at meget værdifulde bygninger går tabt, inden de bliver 100 år gamle. Ved lovændringen i 1979 indførtes derfor en bestemmelse om, at bygninger, uanset deres alder kan fredes, når dette er begrundet i deres fremragende værdi eller i andre særlige omstændigheder.

Det fremhævedes i bemærkningerne til bestemmelsen, at det ville være naturligt, at spørgsmålet om fredning af yngre bygninger tages op til en nærmere vurdering, når den havde virket i nogle år. Evt. ville en genvurdering af spørgsmålet kunne føre til en yderligere lempelse, måske ved at alderskriteriet i hovedreglen blev nedsat til f.eks. 50 år.

Når det nu foreslås helt at ophæve kravet om en vis alder, skyldes det, at især de sidste par år har vist, at flere og flere – også helt nye – bygninger af høj arkitektonisk værdi er udsatte for at miste deres arkitektoniske værdier bl.a. på grund af ønsker til bygnings- og istandsættelsesarbejder, der ikke respekterer de kvaliteter, de pågældende bygninger indeholder.

Eldre arkitektur, men også arkitektur fra perioden omkring den tidlige funktionalisme, dvs. 1930–40 og senere arkitekturperioder, er sårbar over for bygningsændringer, der ikke udføres i overensstemmelse med bygningernes oprindelige ide og tradition.

Udviklingen siden ændringen af bygningsfredningsloven i 1979 har derfor vist behovet for at frede en række af de arkitektonisk mest værdifulde bygninger og bygningskomplekser fra dette århundrede, for

igennem fredningsadministrationen at medvirke til at opretholde deres bevaringsværdier.

Siden 1980 er der ud af ca. 600 gennemførte bygningsfredninger foretaget ca. 60 fredninger af bygninger yngre end 100 år.

Som eksempel kan nævnes fredningerne af en række nyere arkitekters værker, som f.eks. Arne Jacobsens bebyggelser ved Bellevue og Mogens Lassens villaer i Gentofte.

6. Hørte myndigheder og organisationer.

Lovforslaget har været til udtalelse i de berørte ministerier og organisationer, der har tilsluttet sig de hovedprincipper, som lovforslaget indeholder om registrering, en intensiveret informationsindsats, oprettelse af en dokumentationsenhed og ophævelse af alderskriteriet for bygningsfredning.

Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune har ikke kunnet tilslutte sig lovforslagets hovedprincipper. Kommunernes Landsforening har ikke kunnet tilslutte sig forslaget om en registreringspligt for kommunerne.

7. Administrative og økonomiske konsekvenser af lovforslaget.

7.1. Administration af den gældende lov

7.1.1. Planstyrelsen

Ifølge Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 897 af 15. december 1986 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Planstyrelsen varetager denne styrelse administrationen af bygningsfredningsloven.

Opgaven er fordelt på tre kontorer, der som opgave har henholdsvis bygningsfredning, restaurering af fredede bygninger og bygningsbevaring. Der er beskæftiget 39 medarbejdere i de tre kontorer. En række undersøgelses- og udredningsopgaver i forbindelse med lovens administration udføres af konsulenter, der honoreres for enkeltopgaver. Styrelsens afgørelser i byggesager er endelig, mens Miljøministeriets departement er ankeinstans i afgørelser om fredning, ændring af omfanget af en fredning og ophævelse af en fredning. Planstyrelsen administrerer en bevilling til tilskud til restaureringsarbejder på fredede bygninger.

7.1.2. Det særlige Bygningssyn

Fredningssager og byggesager forelægges det fagligt rådgivende organ, Det særlige Bygningssyn, til udtalelse. Der henvises til de almindelige bemærkninger til ændring af bygningsfredningsloven i 1979 og i 1982-83.

7.1.3. Statens Bygningsfredningsfond

Statens Bygningsfredningsfond, hvis bestyrelse er sammensat af repræsentanter for forskellige statsinstitutioner samt kommunale myndigheder m.m., er en statslig fond, der har mulighed for at erhverve nedrivningstruede fredede ejendomme samt for at yde støtte til restaurering af fredede eller bevaringsværdige bygninger, hovedsagelig i form af lån.

7.2. Administrative konsekvenser af lovforslaget

I forbindelse med oprettelsen af den nye Planstyrelse pr. 1. januar 1987, hvori indgik de to bygningsfredningskontorer fra den nedlagte Fredningsstyrelse, er der ved en strukturændring og omprioritering tilført området øgede ressourcer og oprettet et nyt kontor, hvis formål er varetagelse af bevaringsinteresser i bred forstand. Det er bl.a. det nye kontors opgave at forestå oprettelsen af den statslige dokumentationsenhed samt at tilrettelægge den landsdækkende, oversigtlige registrering af bygningsbevaringsinteresserne samt at yde rådgivning i forbindelse hermed. Endelig er det kontorets opgave at forestå en øget information om bygningsbevaring.

Med oprettelsen af det nye kontor har Planstyrelsen styrket indsatsen på bygningsbevaringsområdet, bl.a. ved at skabe en tættere forbindelse med den fysiske planlægning.

7.2.1. Planstyrelsen

De nye opgaver som følge af lovforslaget er:

- 1) Tilrettelæggelse af de kommunale registreringer i form af udarbejdelse af regler og vejledning, og
- 2) uddannelse og undervisning af registratorer, som led heri,
- 3) medvirken i særlige tilfælde og koordinering ved registreringens gennemførelse,
- 4) oprettelse af en statslig dokumentationsenhed, samt
- 5) udarbejdelse af vejledning, pjecer, film m.m. som led i Planstyrelsens generelle og konkrete vejlednings- og informationsopgaver på området.

Ad 1. I tilrettelæggelsen af de kommunale registreringer indgår således udarbejdelsen af regler og vejledning til kommunerne om registreringssystemet, og om kommunernes tilrettelæggelse af indsamling af oplysningerne, herunder mulighederne for at prioritere indsamlingen med henblik på kommune- og lokalplanlægningen. Der indgår endvidere et forsøgsprojekt til videreudvikling af registreringssystemet og oplæring af instruktører til vejledning af de kommunale registratorer. Der skal herudover udvikles et

EDB-program til opsamling og behandling af de indkomne data.

Opgaven vil blive forberedt i et snævert samarbejde med Boligministeriet, Administrationsdepartementet og de kommunale organisationer.

Det skønnes, at opgaven vil kræve 0,5 årsværk i 1988 og 1 årsværk i 1989.

Ad 2. Uddannelsen af registratorer foregår ved de ovenfor nævnte instruktører, der, umiddelbart inden registreringen igangsættes, forestår undervisningen.

Det skønnes, at denne opgave vil kræve 0,5 årsværk pr. år i 8 år, med begyndelse i 1988. Hertil kommer ekstern konsulentbistand.

Ad 3. Til sikring af en ensartet gennemførelse af registreringerne vil det være nødvendigt, at medarbejdere i Planstyrelsen til stadighed udfører en koordinerende indsats og står til rådighed med praktisk rådgivning. Hertil kommer evt. medvirken i særlige tilfælde ved selve registreringens udførelse, som foreslået i § 21, stk. 4 samt den rådgivningsvirksomhed, der er åbnet mulighed for i § 21 b, stk. 2.

Det skønnes, at der vil medgå 1 årsværk hertil i 7 år fra 1989.

Ad 4. Den statslige dokumentationsenhed vil først og fremmest komme til at bestå af den meget betydelige mængde oplysninger fra de kommunale registreringer. Derudover er referencemateriale til litteratur og samlinger af bygningsbeskrivelser og billedsamlinger.

Det skønnes, at der vil medgå 0,5 årsværk hermed i 1988. I perioden 1989–1995 medgår der hertil 1 årsværk pr. år. Fra 1996 og løbende vil der medgå 2 årsværk.

Ad 5. Der iværksættes en informationskampagne omfattende pjecer, lysbilledshows og film om emner inden for bygningsfredning og bygningsbevaring. Hensigten hermed er at øge forståelsen i samfundet som helhed for værdien af, at bygningsmiljøet bibeholder sin historiske dimension, dels ved at varetage bevaringshensyn i planlægningen, dels ved korrekt vedligeholdelse.

Det skønnes, at der vil medgå 0,5 årsværk hertil i 1988 og 1 årsværk i 1989.

7.2.2 Sammenfatning

Alt i alt har lovforslaget følgende konsekvenser for statens personalebehov:

	1988	Registreringsperiode 1989–1995 pr. år	1996 og derefter pr. år
Vejledningsmateriale	0,5	1,0 (i 1989)	
Uddannelse af registratorer	0,5	0,5	
Koordinering af registrering		1,0	
Statslig dokumentationsenhed	0,5	1,0	2,0
Informationsopgaver	0,5	1,0 (i 1989)	
Ialt	2,0	4,5 i 1989 2,5 i 1990-95	2,0

7.2.3 Kommunerne

Lovforslaget indebærer et behov for yderligere ressourcer i kommunerne, som følge af at kommunerne i perioden 1989–1995 skal registrere alle bygninger beliggende i kommunen opført før 1940.

Registreringen forudsættes udført på en ensartet måde efter et registreringssystem, der er udarbejdet af Planstyrelsen og som forventes færdiggjort i løbet af 1988 i samarbejde med Administrationsdepartementet, Boligministeriet og de kommunale organisationer.

Arbejdet vil – efter uddannelse – kunne udføres af ad-hoc ansat personale, som f.eks. arkitektstuderende,

de, konsulenter med en vis bygningsteknisk viden eller kommunernes egne bygningskyndige ansatte.

7.3 Udgifter som følge af lovforslaget

7.3.1 Beregningsgrundlaget

Ved opgørelse af udgifterne er som beregningsgrundlag anvendt 250.000 kr. pr. årsværk, hvilket inkluderer såvel løn som øvrige administrationsudgifter.

Derudover er der foretaget et udgiftsskøn for visse særlige opgaver.

7.3.2 Planstyrelsen

Udgifterne fordeler sig på følgende hovedområder:

- Forøgelse af medarbejderstaben, vejledning, information, udrednings- og udviklingsprojekter mv. Heri er inkluderet undervisning.
- Anskaffelse af EDB-udstyr.

7.3.3 Kommunerne

Opgørelsen over det samlede udgiftsbeløb er anslået på baggrund af de erfaringer, som Planstyrelsen har gjort ved et pilotprojekt i Storstrøms amt, hvor der i en 3 måneders periode i sommeren 1987 er registreret 11.000 bygninger i 3 udvalgte kommuner.

Erfaringerne viste, at de samlede udgifter til registreringen i gennemsnit beløb sig til 58 kr. pr. bygning. Heraf udgjorde lønudgifterne $\frac{1}{3}$, mens $\frac{1}{3}$ vedrørte styringen af arbejdet og generelle udgifter iøvrigt.

Der er ca. 1 mio. bygninger opført før 1940, og det påregnes, at kommunernes udgifter til registreringen vil blive 51 mio. kr. fordelt over perioden 1989-1995.

Udgifterne til indtastning af data anslås til 12 mio. kr.

De kommunale udgifter vil blive kompenseret af staten.

7.3.4 Samlet indebærer lovforslaget følgende udgifter:

	1988 mio. kr.	Registrerings- periode 1989-1995 mio. kr. pr. år	1996 mio. kr. pr. år
<i>Staten:</i>			
Vejledning, information og udredning	6,0	1,3	1,0
Anskaffelse af EDB	1,0		
<i>Kommuner:</i>			
Registrering		7,3	
Indtastning af registreringsdata		1,7	
Ialt	7,0	10,3	1,0

7.3.5 Finansiering

De omhandlede merudgifter, herunder kompensations til kommunerne vil blive afholdt inden for de bevillinger, der er afsat under Miljøministeriet på finanslov for 1988 og som vil blive afsat i efterfølgende finansår.

De omhandlede årsværk vil blive afholdt inden for Miljøministeriets årsværksramme.

7.3.6 Andre udgifter

Registreringerne og gennemførelsen af bevarende lokalplaner må forventes at have en afsmittende virkning på indholdet af den fremtidige støttede byfornyelse med hensyn til en øget anvendelse af midler til de bevaringsværdige huses opretholdelse som led heri. Der henvises til, at der allerede i dag er hjemmel i byfornyelsesloven til at tage særlige hensyn, herunder økonomiske, til bevaringsværdige bygninger.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1.

Til nr. 1.

Med forslaget i nr. 1 ophæves bygningsfredningslovens hidtidige bestemmelse om, at beskyttelsesområdet som hovedregel vedrører bygninger ældre end 100 år. Ophævelsen må ses i sammenhæng med ændringsforslagene under nr. 3 og nr. 7, hvor det foreslås, at bygninger kan fredes uanset deres alder, og at bygninger opført før 1940 ved registrering skal vurderes med henblik på deres eventuelle bevaringsværdi. Der henvises til bemærkningerne til de pågældende ændringsforslag.

Til nr. 2.

Med forslaget i nr. 2 er der ikke foretaget nogen realitetsændring af gældende bestemmelse, men alene sket tydeliggørelse og supplerende af bygningsfredningslovens forskellige virkemidler, der med lovforslaget udvides med en kommunal registrering af bygninger opført før 1940, under hensyntagen til bygningsernes bevaringsværdi og placering i bymiljøet.

Ved registrering af landbrugets bygninger bør der tages hensyn til driftsmæssige og produktionsmæssige forhold, jf. bemærkningerne til nr. 8 i det samtidig hermed fremsatte forslag til ændring af lov om kommuneplanlægning.

Mens fredning, registrering og vejledning på bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet ifølge bygningsfredningsloven hidtil alene har været udøvet fra centralt hold – i dag ved Miljøministeren og Planstyrelsen –, indføres med dette lovforslag som noget nyt i lovens virkemidler en kommunal opgave med at registrere samtlige en kommunes bygninger, der er opført før 1940, jf. ny § 21 under nr. 7 i dette ændringsforslag.

Endvidere introducerer lovforslaget oprettelsen af en statslig dokumentationsenhed til kortlægning af de mange oplysninger om landets bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresser, som i dag – foruden i de mange allerede udførte trykte registeranter – findes på en række forskellige lokaliteter, f. eks. i kommuner, på arkiver, i museer mv., og som fremover vil blive indsamlet som resultat af den mere målrettede registreringsindsats, som dette lovforslag bl.a. har til formål.

Endelig lovfæstes en informationsindsats, der skal medvirke til at udbrede kendskabet til og forståelsen for bygningsfrednings- og bygningsbevaringsværdierne betydning og opretholdelse, såvel for den enkelte bygning som for den helhed, de indgår i.

Til nr. 3.

Om baggrunden for ændringsforslaget henvises til pkt. 5 i almindelige bemærkninger.

Med forslaget ophæves reglen, der har været gældende siden 1918, om, at en bygning som hovedregel skal være over 100 år for at kunne fredes.

Flere og flere yngre bygninger af høj arkitektonisk værdi er på grund af en fortsat hastig samfundsudvikling udsat for bygningsændringer. Det kan være ændringer, som skyldes ønske om at indrette bygningen til andre formål end det oprindelige, eller det kan være ændringer i en bygnings konstruktion eller enkelte bygningsdele på grund af f.eks. tekniske mangler, nye funktionskrav, ændrede krav til komfort, eller som følge af skiftende tiders modeopfattelser.

Også forkert brug af mange byggematerialer og byggemetoder er en ofte væsentlig årsag til, at et iøvrigt velbevaret hus permanent fratages sine oprindelige bevaringsværdier.

Udviklingen i de senere år har derfor vist, at det vil være nødvendigt at frede en række af de arkitektonisk mest værdifulde bygninger og bygningskom-

plekser fra dette århundrede, for igennem fredningsadministrationen at medvirke til, at deres bevaringsværdier opretholdes.

Det er således hensigten med forslaget at fastholde kravet om væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi som betingelse for en fredning. Den foreslåede lovændring vil alene medføre, at også nyere bygninger vil kunne fredes, når deres arkitektoniske eller kulturhistoriske værdi er væsentlig.

Til nr. 4.

Forslaget er en sproglig præcisering.

Til nr. 5.

Med indføjelser af amtsrådet, i hovedstadsområdet dog Hovedstadsrådet, som underretningspart er der åbnet for en koordinering af bygningsfredningsadministrationen med amtsrådenes (Hovedstadsrådets) administration af naturfredningsloven, herunder amtskommunernes fredningsplanlægning, og zone-loven.

Til nr. 6.

Ændringsforslaget knytter sig til ændringsforslaget under nr. 8, hvortil der henvises.

Til nr. 7.

Forslaget, der er en bearbejdning og udvidelse af gældende lovs kapitel 6, indeholder, sammen med det samtidigt fremsatte forslag til ændring af lov om kommuneplanlægning, de egentlige forslag til opfølgning af den dagsorden og de redegørelser, der er nævnt i indledningen til lovforslagets almindelige bemærkninger.

I overensstemmelse med den vedtagne folketingsdagsorden foreslås følgende nye bestemmelser:

- Indførelse af en kommunal registrering af bygninger, opført før 1940 under hensyntagen til bygningernes kvalitet og placering,
- oprettelse af et statsligt dokumentationscenter til kortlægning af oplysninger om bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne, samt
- afgivelse hvert 4. år ved Miljøministeren af en redegørelse til Folketinget om udviklingen på bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet.

Endelig foreslås i § 21 b en intensivering af Miljøministerens vejlednings- og informationsindsats om opretholdelsen af bygningsfrednings- og bygningsbevaringsværdierne og om deres forsvarlige vedligeholdelse og istandsættelse.

Nedenfor gennemgås de enkelte bestemmelser i kapitel 6:

§ 20, stk. 1 er uændret.

Stk. 2 omhandler den nydannelse, som oprettelsen af et statsligt dokumentationscenter vil blive. Inspirationen hertil er hentet bl.a. fra det internationale samarbejde, som Danmark deltager i i en række sammenhænge. Flere lande, som f.eks. Holland, England, Polen og Tjekkoslaviet, har sådanne centre.

Centret vil skulle opbygges løbende, idet det vil være naturligt, om de i dag allerede mange foreliggende registreringer og oplysninger om landets bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresser udgør den første fase heri.

Herefter er det hensigten løbende at udbygge med især de oplysninger, som fremkommer som resultat af dette lovforslags gennemførelse.

Et samlet overblik over disse mangeartede oplysninger vil være et væsentligt skridt til en bedre sikring af landets bygningsværdier for eftertiden. Enheden skal udstyres med den nødvendige teknologi til løsning af opgaven.

Enheden skal først og fremmest betjene Miljøministeren og kommunerne, men vil kunne indrettes til brug for en bredere kreds af private og offentlige myndigheder, der arbejder med bevarings spørgsmål, herunder f.eks. til brug i den støttede byfornyelse.

Stk. 3 svarer i sit sigte til gældende bestemmelse i § 20, stk. 2, hvorfor der henvises til bemærkninger her til, jf. Folketingstidende 1978-79, sp. 1705 fs. Forslaget uddyber, at Miljøministeren i forbindelse med sammenstillingen af oversigter over bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne foretager analyser og vurderinger.

Gennem sådanne analyser og vurderinger øges mulighederne for en mere målrettet indsats både med hensyn til gennemførelse af bygningsfredninger, og med hensyn til den kommunale varetagelse af bygningsbevaringsinteresserne.

På landsplan er det skønnet, at der findes ca. 16.000 fredningsværdige bygninger. I dag er ca. 8.000 enkeltbygninger på ca. 4.000 ejendomme fredet efter bygningsfredningsloven, og der gennemføres ca. 100 nyfredninger årligt. Såfremt fredningsinteresserne skal sikres inden for en overskuelig periode, og inden de har mistet deres fredningsværdier, er det derfor påkrævet, at indsatsen intensiveres. Forslaget vil med sine bestemmelser medvirke til en sådan forstærket indsats.

Der henvises iøvrigt til de almindelige bemærkninger pkt. 3.

Stk. 4 og stk. 5 svarer til gældende lovs § 21, stk. 1 og 2.

Forslaget til ny § 21 er et væsentligt led i den forstærkede indsats for at beskytte landets bevaringsværdige bygninger og bymiljøer. Da truslen imod bevaringsinteresserne er stadig voksende, er behovet for en kortlægning og planlægning herfor påtrængende, såfremt nogle af disse værdier skal sikres for eftertiden.

Gennem en kommunal registrering af bygninger fra før 1940 og en efterfølgende vurdering og planlægning af bevaringsinteresserne vil der kunne sikres en bedre varetagelse heraf. Ved en samlet registrering af landets bygninger opført før 1940, vil det være muligt at udpege og afgrænse de bevaringsværdige bygninger og de områder, hvor koncentrationen af bevaringsværdierne er størst.

§ 21, stk. 1 fastslår, at kommunalbestyrelserne hermed får en pligt til at foretage en registrering af bygninger opført før 1940 og af deres placering i bymiljøet med henblik på en varetagelse af bygningernes bevaringsværdier i den kommunale planlægning og byggesagsadministration.

Af hensyn til formålet med registreringen – nemlig at danne grundlaget for den kommunale varetagelse af bygningsbevaringsinteresserne – foreslås indsamlingen af oplysninger henlagt til den enkelte kommunalbestyrelse.

For i videst muligt omfang at undgå dobbeltregistrering og at drage nytte af de oplysninger om bygningerne, der allerede er indsamlet og registreret i kommunerne, f.eks. på Bygnings- og Boligregistret og Det fælleskommunale Ejendomsdatasystem, vil tilrettelæggelsen af og selve udførelsen af den foreslåede bygningsregistrering blive forberedt i et snævert samarbejde mellem Miljøministeriet, Boligministeriet, Administrationsdepartementet og de kommunale organisationer.

Stk. 2. På baggrund af den gennemførte registrering foretager kommunen en analyse og vurdering dels af de enkelte bygningers bevaringsværdi, dels af hvor i kommunen værdierne er størst. Disse overvejelser skal herefter omsættes i den kommunale planlægning, jf. det samtidig hermed fremsatte forslag til ændring af lov om kommuneplanlægning.

Miljøministeren vil efter stk. 3 fastsætte regler og bistå kommunerne med vejledning. Miljøministeren vil fastsætte regler for, hvornår de enkelte bygninger eller de bymiljøer, hvori de indgår, er bevaringsværdige, samt om hvilke oplysninger om bygningerne, der skal indsamles for at få deres bevaringsværdier belyst. I vurderingen af, om en bygning eller et bymiljø er bevaringsværdigt indgår kriterierne alder, sjældenhed, arkitektoniske kvaliteter, historisk og kulturhistorisk betydning, herunder originalitet, miljømæs-

sig sammenhæng og vedligeholdelsestilstand. Der henvises iøvrigt til betænkning nr. 1010 om bevaringsværdige bygninger til beboelse.

Endvidere vil Miljøministeren udarbejde vejledning til kommunerne om, hvordan kommunerne kan prioritere og tilrettelægge indsamlingen af de bygningsmæssige og miljømæssige oplysninger, samt forstå og tilrettelægge en oplysnings- og uddannelsesindsats over for kommunerne om, hvordan disse oplysninger indsamles og bearbejdes.

Endelig vil ministeren udarbejde vejledninger for, hvorledes bearbejdningen af de indsamlede oplysninger om de enkelte bygninger og bymiljøer kan ske med henblik på den kommunale varetagelse af bevaringsinteresserne i kommune- og lokalplanlægningen.

Denne regelfastsættelse og vejledning vil tage sit udgangspunkt i de erfaringer, som er gjort ved den af Planstyrelsen gennemførte prøveregistrering i tre kommuner i Storstrøms amt i sommeren 1987, som vil blive suppleret ved yderligere prøveregistreringer i 1988 i større bysamfund.

For mindre kommuner eller for kommuner, der iøvrigt særligt måtte fremsætte ønsker herom, kan Miljøministeren efter *stk. 4* efter aftale, udføre eller medvirke ved registreringens gennemførelse.

Stk. 5 er indsat af hensyn til de forestående revisioner af kommuneplanerne, hvor igennem bevaringsplanlægningen skal varetages, jf. det samtidig hermed fremsatte lovforslag om ændring af lov om kommuneplanlægning. De første revisioner af kommuneplanerne vil finde sted i begyndelsen af 1990'erne, men Miljøministeren er opmærksom på, at registreringerne for langt de fleste af landets kommuner først vil kunne være gennemført og afsluttet i forbindelse med kommuneplanernes revision i 1996.

Stk. 6 er indsat af hensyn til muligheden for på landsplan at foretage en vurdering af bevaringsværdiernes tilstedeværelse og af bevaringsinteressernes varetagelse. Tilrettelæggelsen af den teknologiske overførelse af de af kommunerne indsamlede oplysninger fra kommunerne til Miljøministeriet og evt. andre statslige myndigheder, der måtte ønske at gøre brug heraf, vil blive tilrettelagt i et samarbejde mellem Miljøministeriet, Boligministeriet, Administrationsdepartementet og de kommunale organisationer, bl.a. af hensyn til den enkleste og økonomisk bedste form. Oplysningerne vil skulle indgå til brug i den statslige dokumentationsenhed.

Ifølge *§ 21 a* skal Miljøministeren hvert 4. år afgive en redegørelse til Folketinget om udviklingen på bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet. Afgivelse af en sådan redegørelse vil sikre, at områdets

udvikling til stadighed følges, samt at Folketingets ønske om opprioritering af området tilgodeses.

Forslaget i *§ 21 b* er en væsentlig forudsætning for, at lovforslagene om ændring af bygningsfredningsloven og kommuneplanloven om en intensiveret indsats på bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet kan få den tilstrækkelige gennemslagskraft.

Gennem en øget informations- og vejledningsindsats fra Miljøministerens side er det hensigten at fremme kendskabet til og forståelsen for bygningsfrednings- og bygningsbevaringsværdiernes pleje og opretholdelse.

Når en bygning findes bevaringsværdig vil dette blive meddelt ejeren.

Forslaget i *§ 21 b, stk. 1* er en lovfæstelse af den hidtil gældende praksis efter bygningsfredningsloven, hvorefter der gennem årene er blevet udarbejdet generelt vejledningsmateriale om bygningsfrednings- og bygningsbevaringsværdiernes opretholdelse og om korrekt vedligeholdelse og istandsættelse af fredede og bevaringsværdige bygninger, bl.a. publikationen »Om byggeskik og vedligeholdelse«, Fredningsstyrelsen 1984. Lovfæstelsen foreslås for at understrege vigtigheden og nødvendigheden af, at denne vejlednings- og rådgivningsindsats fortsættes og styrkes, ikke alene for de bygningsfredede, men også for de bevaringsværdige bygninger. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med den gældende bestemmelse i *§ 16, stk. 1*, om støtte, herunder støtte i form af rådgivning og vejledning til ejere af fredede bygninger og den gældende bestemmelse i *§ 25, stk. 3*, der understreger, at Planstyrelsen bl.a. har til opgave at forestå vejlednings- og informationsvirksomhed om bygningsbevaringsproblemer over for andre myndigheder og private.

Sikring af bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne i forbindelse med istandsættelse og vedligeholdelse hindrer ikke i sig selv modernisering og ombygninger; men rådgivning og vejledning er ofte nødvendig, for at der kan gennemføres vedligeholdelse og ændringer samtidig med, at håndværkstraditioner, det enkelte hus eller det enkelte bykvarters særpræg respekteres.

Til opretholdelse af bygningsfrednings- og bygningsbevaringsværdierne hører også vedligeholdelse og pleje af husenes omgivelser, som f.eks. beplantninger, haver, gader, stræder, plankeværker mv.

Stk. 2. Formålet med denne bestemmelse er at åbne mulighed for, at der konkret, i forbindelse med gennemførelsen af forsøgsprojekter, kan ydes faglig ekspertise til en kommune.

Bestemmelsen i *stk. 2* skal ses i sammenhæng med den nugældende bygningsfredningslovs *§ 17*, hvor

der er hjemmel for, at Statens Bygningsfredningsfonds virksomhed også kan omfatte bevaringsværdige huse, der ikke er bygningsfredede.

Det primære ved sikringen af vedligeholdelsen af de bevaringsværdige huse er imidlertid, at der gennem en intensiveret statslig oplysning og vejledning til offentlighed og kommuner skabes bred forståelse for de værdier, der er knyttet til de enkelte bygninger og områder.

Til nr. 6 og nr. 8.

Forslagene i nr. 6 og 8 giver Miljøministeren mulighed for at fastsætte nærmere regler for indholdet af en ansøgning om bygningsfredning, samt til at afvise henvendelser om fredning af bygninger, der åbenbart ikke opfylder lovens væsentlighedskrav. Forslagene indebærer, at fredningsansøgninger, der ikke opfylder betingelserne, ikke forelægges for Det særlige Bygningsyn.

Ændringsforslagene skal ses i sammenhæng med ønsket om at styrke mulighederne for at prioritere fredningsindsatsen. I de senere år har bygningsfredningsmyndigheden modtaget et stadigt stigende antal henvendelser fra borgere og andre om gennemførelse af enkeltstående bygningsfredninger.

Langt fra alle henvendelser vedrører bygninger af fredningsværdi eller er i tilstrækkelig grad dokumenterede, hvilket medfører et stort tidsmæssigt forbrug til indsamling af materiale.

Den praktiske gennemførelse af forslagene vil blive gennemført i samarbejde med Det særlige Bygningsyn og i overensstemmelse med den nuværende praksis ved forelæggelse af byggesager.

Ordningen i forslaget til ny § 8 a, vil blive administreret med forståelse for den forslagsstiller, der ikke selv er i stand til at fremskaffe den nødvendige dokumentation.

Såfremt en forslagstiller efter en administrativ afvisning af et fredningsemne fortsat måtte ønske det, vil forslaget blive forelagt Det særlige Bygningsyn til vurdering.

Til nr. 9.

Fredningsstyrelsen er pr. 1. januar 1987 nedlagt og bygningsbevaringsområdet overført til Planstyrelsen.

Til nr. 10.

Med forslaget, der i sit hovedindhold svarer til gældende bestemmelse i § 25, stk. 4, udvides kredsen af støttemodtagere, idet også de institutioner og hånd-

værkscentre, der medvirker ved bl.a. uddannelse af håndværkere mv., vil kunne modtage støtte.

En forudsætning for, at bevaringsværdierne kan sikres, er, at der fortsat er håndværkere, som behersker de færdigheder, som er nødvendige for at vedligeholde og istandsætte fredede og bevaringsværdige bygninger. Et første skridt i denne retning er taget med etableringen af Håndværkercentret i Rådvald og med tilsvarende initiativer i Ålborg, Århus og Lumby (ved Odense) og ved flere af de tekniske skoler. Gennem efteruddannelse skabes der grundlag for, at der fortsat er lokale håndværkere, der har viden og kunden om lokale håndværkstraditioner.

Til nr. 11.

Bestemmelsen i § 29 blev indsat ved ændringen af bygningsfredningsloven i 1979.

Administrationen af bygningsfredningsloven siden lovændringen i 1979 har imidlertid vist, at det er meget væsentligt at koordinere med den kommunale byggesagsadministration, herunder administrationen af kommuneplanloven, byfornyelseslovgivningen og byggeloven, som alle har en gyldighedsperiode på et år.

For de tilladelser, der er meddelt før lovændringens ikrafttræden, gælder overgangsbestemmelsen i lovforslagets § 2, stk. 2.

Til nr. 12.

§ 32, stk. 1, er uændret i forhold til gældende lovbestemmelses stk. 1, bortset fra at kommunalbestyrelsen nu får adgang til bygninger til brug for registreringer efter § 21. Disse registreringer vil nødvendigvis gøre en besigtigelse af de enkelte bygninger ude fra.

Til nr. 13.

Denne bestemmelse er i lighed med bestemmelsen til ændring af § 29 foreslået med henblik på en harmonisering af bygningsfredningslovens bestemmelser med byggeloven, idet bemærkes, at naturfredningsloven indeholder en tilsvarende bestemmelse.

For de fredede bygninger gælder, at de bevaringsværdier, som en fredning skal sikre, ofte er knyttet til detaljerne i husene, detaljer, der i praksis er de første, der er udsat for at forsvinde.

Et væsentligt element for opretholdelsen af bevaringsværdierne i de fredede huse, og dermed et væsentligt element i Planstyrelsens administration, er, at styrelsen, på forhånd og før der gennemføres arbejder på et fredet hus, får lejlighed til at vurdere, om et bygningsarbejde kan tillades udført under hensyn til bygningsbevaringsinteresserne i huset.

Når først et byggearbejde på en fredet bygning er udført, og f.eks. originale vinduer, døre, paneler, eller skillevægge er fjernet, vil dele af husets fortælle- og bevaringsværdi være gået tabt. For varetagelsen af bygningsfredningslovens formål er det derfor af betydning at modvirke, at bygningsarbejder, – der måske ikke i sig selv kræver en byggetilladelse i henhold til bygge-loven, men kræver en tilladelse i henhold til bygningsfredningslovens § 10, fordi arbejdet går ud over almindelig vedligeholdelse – udføres uden denne lovbestemte godkendelse eller tilladelse.

Af hensyn til denne koordinering mellem bygningsfredningsmyndighederne og de kommunale bygningsmyndigheder vedrørende administrationen og tilsynet med de fredede bygningers forhold, foreslås bestemmelserne i bygningsfredningsloven samordnet med de administrative bestemmelser i bygge-loven.

En sådan koordinering var også baggrunden for overflytningen af den tidligere bestemmelse i bygningsfredningslovens § 30 til en samlet bestemmelse i bygningsreglementet, hvorefter byggetilladelse ikke må udstedes, før der for de fredede bygningers vedkommende foreligger tilladelse i henhold til bygningsfredningsloven, jf. lov nr. 250 af 23. maj 1984 om ændringer af forskellige miljø- og planlægningslove (håndhævelsesloven).

For at sikre bevaringsværdierne kan et påbud i henhold til bygningsfredningsloven, f.eks. være et

påbud om at stoppe påbegyndte byggearbejder, hvortil der ikke foreligger en tilladelse. Ved et sådant påbud hindres bl.a., at der ikke sker yderligere skader. Samtidig kan et påbud om at stoppe påbegyndte ulovlige byggearbejder medvirke til at hindre, at udgifterne ved en lovliggørelse gennem retablering bliver forøget.

Til nr. 14.

I overensstemmelse med konklusionerne i betænkning nr. 966/1983 om ansvarsplacering m.v. i kommunestyret præciseres det, at kommuner og kommunale fællesskaber kan pålægges bødeansvar for overtrædelse af bygningsfredningsloven.

Den pågældende bestemmelse forudsætter, at den strafbare handling er begået af kommunen eller det kommunale fællesskab, som ejer, bruger eller som ansvarlig bygherre, driftsherre eller lignende.

Til § 2

Da flere af hovedpunkterne i lovforslaget som bl.a. tilrettelæggelsen af informationsindsatsen og den kommunale registrering af bygninger forudsætter en nærmere forberedelse og tilrettelæggelse fra Miljøministerens side samt et nærmere samarbejde mellem flere myndigheder, jf. bemærkninger til nr. 7., er lovens ikrafttrædelse fastsat til den 1. januar 1989.

Bilag

I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget

§ 1

I lov om bygningsfredning, jf. lovbekendtgørelse nr. 81 af 10. februar 1986, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1 udgår: »ældre«.

§ 1. Loven har til formål at værne landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi, herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds- og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Stk. 2. Ved lovens administration skal der lægges vægt på, at de bygninger, der værnes, får en hensigtsmæssig funktion, der under hensyntagen til bygningernes særlige karakter tjener til deres opretholdelse på længere sigt.

2. § 1, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Lovens formål fremmes på følgende måder:

- 1) ved bygningsfredning at bevare bygninger af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi,
- 2) ved registrering at udarbejde sammenfattende oversigter over bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne,
- 3) ved vejledning at sikre, at bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne tilgodeses i administrationen af kommuneplanloven, byggeloven, byfornyelsesloven, lands- og regionplanlovene, naturfredningsloven og tilsvarende lovgivning,
- 4) ved vejledning og information at medvirke til værdiernes opretholdelse og

- 5) ved oprettelse af et statsligt dokumentationscenter for bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne.«

Stk. 3. Til fremme af lovens formål skal bygningsfredningsmyndighederne yde vejledning med henblik på at sikre, at bygningsbevaringsinteresserne tilgodeses i administrationen af kommuneplanloven, saneringsloven og tilsvarende lovgivning.

3. § 3, stk. 1, affattes således:

»Miljøministeren kan frede bygninger af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi.«

§ 3. Miljøministeren kan frede bygninger af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værd, som er over 100 år gamle. Uanset deres alder kan bygninger dog fredes, når det er begrundet i deres fremragende værdi eller i andre særlige omstændigheder.

4. I § 5 ændres »sålænge« til: »når«.

§ 5. §§ 3 og 4 gælder ikke for kirkebygninger, sålænge de er omfattet af lovgivningen om folkekirken.

5. I § 6, stk. 1, indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:

»3) amtsrådet, i hovedstadsområdet dog Hovedstadsrådet,«

Nr. 3 og 4 bliver herefter nr. 4 og 5.

§ 6. Forinden miljøministeren træffer beslutning om fredning, skal han skriftligt underrette:

- 1) bygningens ejer og bruger,
- 2) kommunalbestyrelsen,
- 3) amtsmuseumsrådet og
- 4) de foreninger og lignende med lokalt tilhørsforhold, som har interesse i bevarings-spørgsmål, og som over for miljøministe-ren har fremsat skriftlig anmodning om at blive holdt underrettet om fredninger.

6. Efter § 8 indsættes i kapitel 2:

»§ 8 a. Miljøministeren fastsætter nærmere regler om indholdet af ansøgninger om fredning efter § 3 og ansøgninger om ændring af en frednings omfang efter § 8, stk. 1.«

7. Kapitel 6 affattes således:

»Kapitel 6.

Registrering og planlægning.

§ 20. Miljøministeren indsamler oplysninger og foretager registreringer til brug ved varetagelsen af de i § 1 nævnte formål.

Stk. 2. Miljøministeren opretter et dokumentationscenter for bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne.

Stk. 3. Miljøministeren foretager analyser og vurderinger af bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne og udarbejder sammenfattende oversigter herover.

Stk. 4. Miljøministeren kan udarbejde vejledninger for varetagelsen af de i § 1 nævnte interesser i den kommunale planlægning.

Stk. 5. Miljøministeren kan udarbejde forslag til bevaringsbestemmelser, der kan indgå i den kommunale planlægning i medfør af kommuneplanloven.

§ 21. Kommunalbestyrelsen gennemfører en registrering af bygninger opført før 1940 under hensyntagen til bygningernes kvaliteter og placering i bymiljøer.

Stk. 2. På grundlag af denne registrering foretager kommunalbestyrelsen en analyse og vurdering af bevaringsværdierne i kommunen med henblik på en varetagelse heraf i den kommunale planlægning og byggesagsadministration.

Stk. 3. Miljøministeren fastsætter regler om, hvornår en bygning, en landsby eller et bymiljø må anses for bevaringsværdigt og om, hvilke oplysninger om bygningen og dens omgivelser der skal tilvejebringes, som led i registreringer.

Miljøministeren bistår kommunalbestyrelsen med vejledning i gennemførelsen af de i stk. 1 og 2 nævnte opgaver.

Stk. 4. Miljøministeren kan i særlige tilfælde efter aftale med kommunalbestyrelsen beslutte at udføre eller medvirke ved gennemførelse af de i stk. 1 og 2 nævnte opgaver.

Stk. 5. Miljøministeren kan fastsætte en frist for, hvornår registreringerne skal være udført.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om, at kommunalbestyrelserne skal indsende indberetninger om deres registreringsvirksomhed, herunder om resultaterne af de registreringer, der er foretaget, samt fastsætte regler om indberetningernes form.

§ 21 a. Miljøministeren afgiver hvert 4. år en redegørelse til Folketinget om udviklingen på bygningsfrednings- og bygningsbevaringsområdet.

§ 21 b. Miljøministeren vejleder offentlige myndigheder og private om bygningsfrednings- og bygningsbevaringsinteresserne og bistår kommunerne i deres bevaringsarbejde med vejledningmateriale og oplysninger om vedligeholdelse og istandsættelse af bevaringsværdige herunder fredede bygninger.

Stk. 2. Miljøministeren kan yde støtte til kommuner og ejere for at sikre opretholdelse af bevaringsværdierne.«

Kapitel 6

Registrering og planlægning

§ 20. Miljøministeren indsamler oplysninger og foretager registreringer til brug ved varetagelsen af de i § 1 nævnte formål.

Stk. 2. Miljøministeren udarbejder sammenfattende oversigter over bygningsbevaringsinteresserne.

§ 21. Miljøministeren kan udarbejde forslag til bevaringsbestemmelser, der kan indgå i den kommunale planlægning i medfør af kommuneplanloven.

8. I § 23, stk. 1, udgår: »alle«.

§ 23. Miljøministeren skal forelægge alle forslag om fredninger, jfr. § 3, og om ændringer af en frednings omfang, jfr. § 8, stk. 1, for Det særlige Bygningssyn til udtalelse. En byg-

ning kan kun fredes, og omfanget af en fredning kan kun ændres, såfremt Bygningsstyrelsen afgiver indstilling herom. Bygningsstyrelsens indstilling skal såvidt muligt foreligge, forinden det sker underretning efter § 6, stk. 1.

9. I overskriften til kapitel 8 og i § 25, stk. 1-3 ændres »Fredningsstyrelsen« til: »Planstyrelsen«, og i § 24, stk. 1 og § 35, stk. 6 ændres »fredningsstyrelsen« til: »Planstyrelsen«.

10. § 25, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Planstyrelsen kan yde støtte til såvel landsdækkende som lokale bevaringsforeningers virksomhed samt til institutioner eller andre, der arbejder for bygningsbevaring og udbredelse af eksisterende viden og kunnen om håndværk og bygningsmaterialer.«

Stk. 4. Fredningsstyrelsen kan yde støtte til såvel landsdækkende som lokale bevaringsforeningers virksomhed.

11. I § 29 ændres »fem« til: »et«.

§ 29. Tilladelser i henhold til loven bortfalder, såfremt de ikke er udnyttet inden fem år fra meddelelsen.

12. § 32, stk. 1, affattes således:

»§ 32. Miljøministeren og kommunalbestyrelsen eller den, de bemyndiger hertil, har efter forudgående meddelelse og mod forevisning af behørig legitimation adgang til offentlige og private bygninger for at tilvejebringe oplysninger til brug for registreringer i henhold til §§ 20 og 21 og til brug for afgørelser i henhold til loven.«

§ 32. Miljøministeren eller den, han bemyndiger hertil, har efter forudgående meddelelse mod forevisning af legitimation adgang til offentlige og private bygninger for at tilvejebringe oplysninger til brug for afgørelser i henhold til loven.

Stk. 2. Politiet yder om fornødent bistand til at opnå en i henhold til stk. 1 hjemlet adgang til en bygning.

13. I § 34, stk. 1, indsættes som nr. 4:

»4) undlader at efterkomme et påbud, der er udstedt i henhold til loven.«

14. I § 34, stk. 2 indsættes som 2. pkt.:

»Er overtrædelsen begået af en kommune eller et kommunalt fællesskab, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, kan der pålægges kommunen eller det kommunale fællesskab bødeansvar.«

§ 34. Med bøde straffes den, der.

- 1) overtræder § 6, stk. 3, § 9, § 10, stk. 1, § 11, stk. 1, og § 14,
- 2) tilsidesætter bevaringsbestemmelser fastsat i medfør af § 15, jfr. § 16, stk. 3, og § 17, stk. 2,
- 3) tilsidesætter vilkår, der er fastsat i en tilladelse i henhold til loven.

Stk. 2. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, andelselskab, anpartsselskab, eller lignende, kan der pålægges virksomheden som sådan bødeansvar.

§ 2.

Loven træder i kraft den 1. januar 1989.

Stk. 2. Tilladelser mv. meddelt før lovens ikrafttræden bortfalder efter et år efter ikrafttrædelsesdatoen, med mindre de på andet grundlag må anses for at være bortfaldet før dette tidspunkt.